Vught

Raadsinformatiebrief

Datum	16 april 2024
Onderwerp	Vooronderzoek aanpak jeugdparticipatie
Zaaknummer	Z24 - 275792
Documentnr.	UIT/24 - 610346

Inleiding

In de gemeente Vught is al meerdere keren gekeken naar mogelijkheden om de jeugd te betrekken bij de gemeente en bij het opstellen van beleid. De wens blijft om een mogelijkheid te bieden waardoor Vughtse jeugdigen mee kunnen doen met de gemeente. Dit draagt bij aan een verbetering van het beleid, het sluit beter aan bij de wensen en behoeften van de jeugd, en het draagt bij aan de ontwikkeling van de jeugdigen zelf. Ze kunnen op deze manier hun talenten ontdekken, leren hoe een gemeente werkt en verbreden hun kennis.

Recentelijk is er onderzocht wat voor vormen jeugdparticipatie er zijn, welke daarvan zouden aansluiten bij de gemeente Vught.

Voorgeschiedenis

Tijdens de behandeling van de Kadernota 2024-2027 in de raadsvergadering van 13 juli 2023, heeft de raad unaniem de motie 'Jongeren betrekken in de politiek' aangenomen. In het dictum van deze motie zijn de volgende punten opgenomen:

1. Ondanks eerder pogingen toch inzet op het betrekken en mobiliseren van jongeren bij (politieke) vraagstukken;
2. Bij grote beleidsstukken en thema's die jongeren aangaan zoals sport, bewegen of gezondheid, actief naar jongeren toe te gaan om ze te bevragen op deze onderwerpen;
3. In gesprek te gaan met andere gemeenten die jongerenraden en ambassadeurs hebben om tot een goede aanpak te komen om te leren van hun best practices;
4. Gebaseerd op die gesprekken een plan op te zetten over hoe jongeren betrokken kunnen worden in het meebeslissen binnen de politiek en dit terug te koppelen aan de raad.

In de raadsvergadering van 21 december 2023 heeft de raad kennis genomen van het 'plan van aanpak jeugdparticipatie'. Dat is nu verder uitgewerkt met een advies.

Inhoudelijk

Jeugdparticipatie is terug te brengen naar twee aanpakken, incidenteel en structureel. De gemeente Vught laat haar jeugd al incidenteel meedenken. Dit is te zien bij de recentelijk vastgestelde stukken: 'Visie op preventief jeugdbeleid' en 'Speel-, beweeg- en sportbeleid' (beiden aangenomen in de raad op 21 december 2023), maar jeugdigen zijn ook benaderd toen de omgevingsvisie speelde. Wanneer nieuw beleid wordt opgesteld dat betrekking heeft op de

leefwereld van jeugdigen, dan worden deze betrokken, wordt hun mening opgehaald en deze verwerkt in het stuk.

Vormen jeugdparticipatie
Vanuit de motie is de wens om jeugdigen structureel te betrekken bij beleidstukken en thema's die jongeren aangaan. Om dit vorm te geven is gekeken naar welke vormen mogelijk zijn, hoe dit wordt aangepakt in andere gemeenten, wat bij Vught past volgens jeugdigen en de gemeente.

Er zijn tientallen vormen van jeugdparticipatie; van jeugdigen trainingen aanbieden om zich tot goed vrijwilliger tot ontwikkelen tot aparte subsidiepotten waarbij jeugdigen zelf grootschalige evenementen opzetten. Voor de gemeente Vught is gekeken naar variaties waarbij jongeren worden betrokken bij de gemeente en de beleidscyclus. Deze zijn uiteengezet in de Toolkit Jeugdparticipatie (Stichting Alexander en Verwey-Jonker instituut) . Er komen dan vijf vormen naar voren:

- **Jongerenpanel:** een grote groep jeugdigen die regelmatig via een (online) vragenlijst bevraagd worden op thema's die spelen in de gemeente;
- **Klanbordgroep:** groep jeugdigen die bij elkaar komt om aankomend beleid te toetsen en daar een mening over te vormen;
- **Jeugdparlement:** afgevaardigden van scholen in de gemeenten komen een paar keer per jaar samen om over zelfgekozen thema's een advies op te stellen;
- **Jeugdraad:** groep betrokken jeugdigen die (vaak) maandelijks bij elkaar komt om adviezen te geven aan de gemeente en in commissies projecten op te zetten;
- **Jongerenambassadeurs:** groep jeugdigen die (vaak) een keer per week bij elkaar komen om gevraag en ongevraagd advies te geven aan de gemeenten en andere geïnteresseerden, organiseren en bezoeken evenementen.

De eerste twee vormen zijn daarin passiever en betrekken jeugdigen pas aan het einde van de beleidscyclus. Ze geven een mening over al geschreven stukken in plaats van dat hun inzichten mee worden genomen tijdens het opstellen van een stuk. Vanaf de vorm jeugdparlement wordt actief aan jeugdigen gevraagd mee te denken of zelf met adviezen te komen over uitdagingen die zij zelf of die de gemeente signaleert. Dit betekent ook dat meer tijd en inzet wordt verlangd van jeugdigen en van de gemeente.

Inzichten andere gemeenten
Om meer inzicht te krijgen in hoe de vormen werken waarin jongeren een actievere rol hebben, is gekeken naar gemeente 's-Hertogenbosch en de gemeente Barneveld.

Gemeente 's-Hertogenbosch
De gemeente 's-Hertogenbosch is al 13 jaar actief bezig met jongerenparticipatie en hebben een breed aanbod van vormen die aansluiten bij de verschillende wensen van jeugdigen. Sinds 8 jaar hebben ze Bossche Jongerenambassadeurs en sinds 5 jaar een Kinder- en Jeugdparlement. In mei 2023 is daar de nota jongerenparticipatie aangenomen waarin de verschillende vormen en een participatiemodel zijn verankerd.

Gemeente Barneveld

De gemeente Barneveld heeft 7 jaar een jongerenraad. Deze is tot stand gekomen vanuit een initiatief van de jongeren zelf. De jongerenraad heeft zelf ook een jongerenpanel opgezet waar 150 jongeren inzitten die regelmatig met online vragenlijsten hun input geven over thema's of vraagstukken.

Uit deze gesprekken is een aantal succesfactoren en valkuilen gekomen waar rekening mee moet worden gehouden wanneer er gestart wordt met jeugdparticipatie. Deze worden ook beaamd door een aantal onderzoeken, zoals 'Bondgenoten in de democratie' (Number 5 Foundation), 'Handreiking duurzame jongerenparticipatie' (NJi) en 'Een betekenisvolle ervaring' (Peter van Doorn in opdracht van NJR).

Kritische succesfactoren

- **Bestuurlijke commitment.** Het is van belang dat de portefeuillehouder volledig achter het idee staat om jeugdigen te betrekken en daarin diens collega's in het college meekrijgt. Net als volwassen inwoners, zullen jeugdigen met ideeën komen die niet volledig aansluiten bij de visie van het college. De input van de jeugdigen moet dan nog steeds serieus worden genomen. Het is daarbij ook van belang dat de jeugdigen regelmatig bestuurders zien en daarmee in gesprek kunnen gaan.

- **Inbedding ambtenarij.** Dit werkt twee kanten op. Ambtenaren zullen bewust moeten worden gemaakt van het feit dat er jeugdigen zijn die bereid zijn hun mening te geven en mee te denken met beleid. Ze zullen geholpen moeten worden met langs gaan bij de jeugdigen en hun vragen op de juiste manier voor te bereiden. Er zal een verandering moeten plaatsvinden dat jeugdigen over meer kunnen nadenken dan alleen zaken die hun eigen leeftijd aangaan. Aan de andere kant zullen de jeugdigen voor hun eigen adviezen ook kennis nodig hebben en in gesprek willen gaan met ambtenaren. Er zal voor hen een ingang moeten zijn om makkelijk in contact te komen met de gewenste mensen. Daarnaast zal ook iemand verantwoording moeten dragen dat de input van jeugdigen bij de juiste mensen komt en dat er een terugkoppeling komt wanneer er wat met de input gedaan is.

- **Samen.** In gemeente Barneveld is de jongerenraad door de jeugdigen zelf opgezet en met hulp van de gemeente gerealiseerd. In gemeente 's-Hertogenbosch was de aanzet voor de verschillende jongerenparticipatieprojecten politieke en bestuurlijke wens, maar al deze projecten zijn opgezet met de input van jongeren zelf. Participatie kan niet opgelegd worden, maar zal samen met de doelgroep, in dit geval de jeugdigen, moeten worden opgezet en ingericht.

- **Ontwikkeling van de jeugdigen zelf.** Een van de belangrijke redenen waarom jeugdigen zich willen inzetten voor hun gemeente is, naast bijdragen aan de verbetering van hun leefomgeving, dat ze er zelf ook van groeien. Ze ontdekken en ontwikkelen hun talenten, ze breiden hun netwerk uit, werken aan hun vaardigheden en ontmoeten andere jeugdigen die normaal niet in hun sociale cirkel zitten. De eigen ontwikkeling en het sociale aspect zijn enorm belangrijk om te zorgen dat jongeren gemotiveerd worden en blijven.

- **Tijd**. Hier zitten ook meerdere elementen aan. Jeugdparticipatie heeft tijd nodig om op te starten. Er moeten jeugdigen worden gevonden die zich kunnen en willen inzetten. Ze zullen zich gaan ontwikkelen over wat er speelt in de gemeente en hoe dingen tot stand komen. Een tweede deel is dat inwoners betrekken bij het proces altijd langer laat duren. Er moet tijd worden gemaakt om de juiste vragen voor te bereiden, deze voor te leggen, de input te verwerken en een terugkoppeling te geven. Daar zit wel de keerzijde aan dat jeugdigen betrekken bij het opzetten van beleid, leidt tot een toekomstbestendiger beleid waar ook de volgende generaties in zijn meegenomen.

- **Middelen.** Hierbij hoort onder andere ondersteuning door een ambtenaar of jongerenwerker, die de connecties met de gemeente heeft, maar ook de jongeren kan helpen met hun ontwikkeling. Er hoort ook een budget dat uitgegeven kan worden om een jeugdraad naar behoren te laten draaien.

Valkuilen

- **Terugkoppeling.** Dit is een algemeen bekende uitdaging bij participatie. Inwoners denken mee met de gemeente, maar horen vaak niet terug wat er gedaan is met de input, waarom deze wel of niet mee is genomen. Voor jeugdigen is dit net zo belangrijk. Ze kunnen hiervan leren, maar ook successen vieren. In 's-Hertogenbosch wordt dit opgepakt door de ambtenaren die de jongerenambassadeurs begeleiden. De jongerenraad in Barneveld heeft goed contact met de wethouder en heeft regelmatig contact met een ambtenaar die hen hierbij ondersteunt.

- **Groepsgrootte.** Bij beide gemeenten werd aangegeven dat de groep groot genoeg houden een uitdaging is. Participeren vraagt veel inzet van jeugdigen en ook vrije tijd die zij ook voor andere zaken zouden kunnen gebruiken. De vorm van participatie zal daarom een goede balans moeten zijn tussen inspanning en opbrengst voor de jeugdige. Jongerenambassadeurs vragen gemiddeld 6 uur per week van een deelnemer. De inspanning bij een jeugdraad, die minder vaak bij elkaar komt, is lager.

- **Schijnparticipatie.** Het laagdrempeliger maken van het betrekken van jeugdigen kan leiden tot schijnparticipatie. Dit houdt in dat jeugdigen voor de vorm worden gesproken, maar dat er weinig tot niks met hun input wordt gedaan. Jeugdigen spreken wordt een vinkje. Hier valt ook 'te veel beloven' onder. Verwachtingsmanagement is zeer belangrijk, ook bij het opzetten van jeugdparticipatie. Het is beter om klein te beginnen en dan langzaam met de inzet van de jeugdigen zelf te groeien, dan meteen het groots aan te pakken.

Input jeugdigen

Aan de KinderDenkTank (kinderen tussen de 8 en 13 jaar) is de vraag voorgelegd: "Hoe zouden jullie willen meedenken met de gemeente?" Er kwamen veel creatieve en grote ideeën naar voren, zoals het ontwikkelen van een videogame, maar ze hebben uiteindelijk gekozen voor een jeugdraad (getiteld: de ultieme jeugdraad). Vughtse kinderen en jongeren van 10 tot en met 16 jaar komen regelmatig samen met de gemeente om ideeën te bespreken, mee te denken met nieuw beleid en de ideeën van hun leeftijdsgenoten uit te werken. Ze willen graag dat de bestuurders van de gemeente daar ook regelmatig aan tafel zitten om tot een goed gesprek te komen.

Ideeënbus
Naast dat een aantal jeugdigen van Vught meedenken met de gemeente en met eigen thema's komen in de vorm van een jeugdraad, kwam ook de suggestie naar voren om op iedere school een ideeënbus te plaatsen waar jeugdigen hun ideeën voor de gemeente in kunnen doen. De jeugdraad bekijkt de input van deze bussen regelmatig en gaat aan de slag om deze ideeën te bespreken, te verwerken en voor te leggen aan de gemeente.

Conclusie
Op basis van de informatie opgehaald bij deze gemeenten, de onderzoeken en de jeugdigen zijn er meerdere opties die in Vught zouden kunnen worden opgezet. Bij een aantal opties denken jeugdigen minder mee met de gemeente, maar kunnen ze wel hun mening geven over zaken waar de gemeente om vraagt. Bij de andere opties kunnen jeugdigen vrijer hun mening geven, maar vraagt dit ook om meer tijd en inzet van zowel de jeugdigen en de gemeente en zal er iemand moeten zijn die de jeugdigen daar dan in ondersteunt.

Op basis van deze vormen zal er samen met een grotere groep jeugdigen gekeken moeten worden welke vorm het beste bij de gemeente Vught past, hoe dit vorm wordt gegeven en welke jeugdigen hier aan deelnemen. Hiervoor zullen scholen, zowel primair als voortgezet, benaderd moeten worden en zal ook gekeken moeten worden naar jongeren die bij Elzenburg komen, de KinderDenktank moet betrokken worden en mogelijk zal ook naar aantal sportverenigingen en culturele instellingen moeten worden gegaan.

Dit is een opdracht die veel tijd zal kosten. Jeugdigen vinden, spreken en betrekken is niet een makkelijke opgave. Daarom zal een jongerenwerker extra uren krijgen om met de resultaten zoals deze hier beschreven zijn aan de slag te gaan.

Standpunt / Besluit college van B en W

Het college besluit om samen met de Vughtse jeugd te onderzoeken welke vorm het beste bij gemeente Vught en haar jeugdigen past. Hierbij zullen de vijf genoemde vormen en de plus- en minpunten die daarbij horen worden meegenomen. Om het een resultaat te krijgen waar de jeugdigen en de gemeente mee aan de slag kunnen, zal het gereserveerde budget van €20.000 voor 2024 worden ingezet om een jongerenwerker extra uren te geven. Op die manier verzekeren we dat genoeg jeugdigen bereikt worden en de best passende vorm van jeugdparticipatie wordt gevonden.

Financieel

Er is €20.000 gereserveerd voor jeugdparticipatie voor 2024. Dit budget zal ingezet worden om extra uren in te kopen bij jongerenwerk. Dit komt neer op 0,2 fte. tot aan 1 oktober. Het resterende budget wordt ingezet voor de aanschaf materialen en het mogelijk organiseren van bijeenkomsten.

Tijdsplanning

Uiterlijk 1 oktober wordt de raad geïnformeerd over de gekozen vorm jeugdparticipatie en hoe dit vorm gegeven gaat worden. Na 1 oktober zal er van start worden gegaan met jeugdparticipatie.

Burgemeester en wethouders van Vught,

de secretaris,	de burgemeester,
W.F.F. Keijzers	R.J. van de Mortel

Bijlage(n):

1. Uitkomst KinderDenkTank 2024

ULTIEME JEUGD RAAD
wat vet!!!
ik heb een goed idee!
ik ga het idee brengen!
ideeën-bus
burgemeester
ik ga de ideeën ophalen
10 tm 16
jeugd raad
idee! van: Tessa! en! siebe!
Anna was ziek